

**Jeugd
Ombudsman**
Den Haag

“Alleen volwassen worden in Den Haag”

Vervolgonderzoek naar knelpunten in de overgang naar
meerderjarigheid voor AMV's in Den Haag

Kindvriendelijke samenvatting

Dit rapport gaat over Haagse alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV's)¹ en over problemen die ontstaan als zij volwassen worden.

De Nationale ombudsman en Kinderombudsman onderzochten in zes gemeenten wat in de praktijk wel en niet goed gaat in de ondersteuning aan AMV's vanaf 18 jaar. Ook keken zij wat het Rijk en gemeenten kunnen doen om dit te verbeteren. De resultaten staan in het rapport "Alleen volwassen worden".

De gemeente Den Haag was een van de zes onderzochte gemeenten. De gemeentelijke Jeugdbudsman heeft daarom aan dit onderzoek haar medewerking verleend.

Uit dit onderzoek blijkt dat AMV's te veel aan hun lot overgelaten worden als zij 18 jaar worden. Zij krijgen daarom nu niet de ondersteuning die zij nodig hebben. Daardoor kan een opeenstapeling aan problemen ontstaan of worden problemen erger.

Dat moet anders, vinden de Nationale ombudsman, Kinderombudsman en gemeentelijke Jeugdbudsman. Ze willen dat de overgang naar volwassen worden voor AMV's beter en eerder wordt geregeld.

¹ Dit zijn kinderen die zonder ouders naar Nederland zijn gevlucht en in Nederland een verblijfsvergunning hebben gekregen.

Zowel op het gebied van huisvesting, onderwijs, inkomen en begeleiding.

Uit het onderzoek en de gesprekken met Haagse AMV's blijkt dat niet al hun problemen zijn opgelost. Weliswaar zijn eerder door de Jeugdbudsman gesignaleerde knelpunten opgepakt, maar met name huisvesting en begeleiding na 18 jaar verdienen extra aandacht.

De gemeentelijke Jeugdbudsman geeft de gemeente Den Haag daarvoor een aantal aanvullende aanbevelingen (tips).

Op deze manier hopen de ombudsmannen dat nu en in de toekomst alle AMV' de hulp en begeleiding krijgen die zij nodig hebben.

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	4
2. Onderzoeksvraag	5
3. Onderzoeksprocedure	5
4. Bevindingen	5
5. Aanbevelingen	10
6. Opvolging aanbevelingen.....	11

1. Aanleiding

Uit verschillende onderzoeken is de afgelopen jaren gebleken dat in de overgang naar en eerste jaren na meerderjarigheid veel alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV's) in de problemen komen².

Dit was de aanleiding voor de Nationale Ombudsman en Kinderombudsman om samen en uit eigen beweging te onderzoeken wat in de praktijk wel en niet goed gaat in de begeleiding aan AMV's vanaf 18 jaar en wat het Rijk en gemeenten kunnen doen om dit te verbeteren.

Lopende het onderzoek en vooruitlopend op het verschijnen van het eindrapport, gaven de Nationale ombudsman en Kinderombudsman alvast drie aanbevelingen mee aan de betrokken ministeries³:

- Verleng begeleiding en opvang van AMV's tot 21 jaar, tenzij de AMV aangeeft hier geen gebruik van te willen maken, zoals ook geregeld is voor andere kwetsbare jongeren.
- Zorg voor continuïteit in de begeleiding na 18 jaar.
- Wijs een ministerie aan als portefeuillehouder namens de Rijksoverheid voor de zorg aan AMV's.

² Zie hiervoor het rapport "Alleen volwassen worden" d.d. 25 mei 2022, gepubliceerd op www.nationaleombudsman.nl

³ Nieuwsbericht van 17 november 2021.

Uit het onderzoek van de Nationale ombudsman en Kinderombudsman blijkt dat ondersteuning aan AMV's vanaf 18 jaar vanuit bestaande regelingen tekortschiet bij de overgang van 18- naar 18+. In veel gevallen sluit de opvang en begeleiding na 18 jaar niet aan op wat AMV's nodig hebben. Daardoor kan een aaneenschakeling van problemen ontstaan of worden problemen erger. De resultaten, conclusies en aanbevelingen staan in het rapport "Alleen volwassen worden".

De gemeente Den Haag was een van de zes onderzochte gemeenten. Op dit moment zijn er 82 AMV's in Den Haag. De gemeentelijke Jeugdbondsman heeft desgevraagd aan dit onderzoek haar medewerking verleend. Daarnaast heeft zij het onderzoek gebruikt als een vervolgonderzoek op het oriënterend onderzoek uit 2017. In 2017 deed de gemeentelijke Jeugdbondsman al onderzoek naar de opvang van alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV's)⁴ in Den Haag in het rapport "[AMV's in Den Haag](#)". De drie hoofdthema's van het onderzoek waren huisvesting, begeleiding en onderwijs. In dit rapport deed de Jeugdbondsman de volgende aanbevelingen:

- Huisvesting: Stel meer woningen beschikbaar die als KWE⁵ gebruikt kunnen worden.

⁴ Dit zijn kinderen die zonder ouders naar Nederland zijn gevlucht en in Nederland een verblijfsvergunning hebben gekregen.

- Zorg er daarnaast voor dat jongeren naar meer geschikte woningen en woonvormen kunnen doorstromen nadat ze 18 jaar zijn geworden.
- Begeleiding: Biedt maatwerk per individuele jongere. Zorg voor professionele psychische begeleiding bij het herkennen en verwerken van trauma's. En zorg dat begeleiding na 18 jaar doorloopt. Neem hierin als gemeente een sturende rol.
- Onderwijs: Biedt maatwerk per individuele jongere. Geef de jongere de kans een opleiding te volgen die aansluit bij hun niveau.
- Zorg ook voor maatwerk rondom de doorstroom naar vervolgonderwijs en overleg hierover met betrokken onderwijsinstellingen.
- Overgang 18-/18+: Stel meer begeleiding beschikbaar voor de jongeren nadat zij 18 jaar zijn geworden. Laat de gemeente vanuit haar verantwoordelijkheid voor deze groep jonge en kwetsbare inwoners van Den Haag zorg dragen voor een "warme overdracht" wanneer de jongeren niet meer onder voogdij van NIDOS vallen.

⁵ KWE is een afkorting voor Kleinschalige Woon Eenheid.

De onderzoeksresultaten van het vervolgonderzoek door de Jeugdbudsmansman treft u aan in dit rapport, met als titel “Alleen volwassen worden in Den Haag”.

2. Onderzoeksvraag vervolgonderzoek

Voor het vervolgonderzoek heeft de Jeugdbudsmansman zich de volgende vragen gesteld:

Welke van de in 2017 gesignaleerde knelpunten bestaan nog voor Haagse AMV's in de overgang naar meerderjarigheid? Welke knelpunten zijn opgelost? In hoeverre zijn de aanbevelingen uit het rapport “AMV's in Den Haag” uit 2017 opgevolgd en in hoeverre hebben zij resultaat gehad?

3. Onderzoeksprocedure vervolgonderzoek

Uit het onderzoek en rapport van de Nationale ombudsmansman en Kinderombudsmansman blijkt dat niet alle problemen voor Haagse AMV's zijn opgelost.

Doel van het vervolgonderzoek door de Jeugdbudsmansman was daarom de problemen die Haagse AMV'ers (nog) tegenkomen als zij volwassen worden in kaart te brengen en hiervoor aanbevelingen te doen.

Voor het onderzoek heeft de gemeentelijke Jeugdbudsmansman samen met de Nationale ombudsmansman en Kinderombudsmansman gesproken met NIDOS, Jeugdformaat, het Jeugd Interventieteam (JIT) Den Haag en de gemeente Den Haag.

Daarnaast heeft de gemeentelijke Jeugdbudsmansman, aanvullend, ook nog gesproken met Vluchtelingenwerk, en een aantal voormalig Haagse AMV's. Citaten van de gesprekken met hen zijn in dit onderzoek opgenomen. Bij deze gesprekken is specifiek aandacht geweest voor de situatie in Den Haag, en het vorige onderzoek van de gemeentelijke Jeugdbudsmansman uit 2017.

4. Bevindingen vervolgonderzoek.

Huisvesting

“Wonen bij NIDOS was fijner. Bij NIDOS kon je je problemen beter met andere jongeren bespreken samen. Nu woon ik alleen. Voor de inrichtingskosten heb ik geen inrichtingskrediet gekregen. Niemand bood hulp.”

Situatie in vorige onderzoek

Bij de opstart van de opvang van AMV's was er een tekort aan beschikbare en adequate huisvesting. De doorstroom, van de opvang naar KWE's en van KWE's naar zelfstandige huisvesting, verliep problematisch. Het vinden

van voldoende en geschikte huisvesting bleek moeilijk. Het duurde te lang voor er huisvesting was gevonden en de opvang waar jongeren woonden voordat zij naar KWE's konden was van lage kwaliteit door gebrek aan privacy en geïsoleerde ligging.

Huidige situatie (o.b.v. uitkomsten gesprekken) AMV's wonen tot hun 18^e in een woning van Jeugdformaat⁶. Nadat een AMV 18 jaar wordt, wordt vervolghuisvesting geregeld door de gemeente. Er is dus een knip in hoe de huisvesting is geregeld voor en na het meerderjarig worden.

AMV's onder de 18 jaar komen via NIDOS terecht bij pleeggezinnen of KWE locaties. Bij de KWE's zit begeleiding en ondersteuning door Jeugdformaat. Na hun 18de jaar is het de bedoeling dat zij uitstromen naar een zelfstandige woning of een groepslocatie. Gelet op de huidige woningnood en de druk op de Haagse huisvestingsvoorzieningen, is dit in de praktijk evenwel lang niet altijd mogelijk.

Hierdoor blijven deze jongeren noodgedwongen langer wonen in een woning van Jeugdformaat en moeten nieuwe bewoners van KWE's noodgedwongen ook weer wachten.

AMV's kunnen soms tijdelijk langer in de KWE blijven.

⁶ Brief van 28 april 2021 aan de gemeenteraad, RIS 308570.

Bijvoorbeeld als zij nog meer begeleiding nodig hebben of als er bijna gezinshereniging plaatsvindt waardoor het wenselijk is als zij nog even kunnen blijven.

Op het moment van het onderzoek werden een aantal locaties waar opvang plaatsvond gesloten omdat de huurcontracten afliepen. De gemeente was toen bezig met het verlengen van het contract van een aantal van deze locaties en het (tijdelijk) openen van nieuwe locaties⁷ en nieuwe locaties⁸.

Gewenste toekomstige situatie

Sinds het vorige onderzoek is er gewerkt aan verbetering van de opvanglocaties voor AMV'ers. Ook werd het mogelijk eventueel langer in een KWE te blijven. De ombudsman heeft ten tijde van het onderzoek geconstateerd dat er op dat vlak geen problemen waren. Wel was er sprake van druk op de hoeveelheid beschikbare locaties.

Op dit moment is er sprake van veranderingen in de situatie van AMV's. De instroom neemt toe en de doorstroom stukt. Daarnaast zijn er zorgen over de continuering van de woonsituatie van AMV's na sluiting van een aantal huidige opvanglocaties. De doorstroom zou (opnieuw) moeten worden verbeterd en er zou in elk geval gezorgd moeten worden voor vervangende opvanglocaties en zo mogelijk ook voor meer opvanglocaties.

De Jeugdbudsmansman doet de gemeente daarom een aanbeveling op dit punt in dit rapport.

Inkomen

“Toen ik 17 was hoefde ik nog niet zelf mijn huur, belastingen en verzekeringen betalen. Ik werd daarbij geholpen door NIDOS. Nu moet ik alles zelf betalen en regelen.

Ik heb studiefinanciering, zorg- en huurtoeslag. Hiervan moet ik per maand huur, zorgverzekering, lesgeld, eten en kleding betalen. Ik kom elke maand geld tekort”.

Situatie in vorige onderzoek

De financiële situatie van AMV's is niet expliciet onderzocht en beschreven in het vorige onderzoek uit 2017. Wel bleek uit vorig onderzoek dat de AMV's die de Jeugdbudsmansman toen sprak het op financieel terrein lastig hadden, vanwege het veelal zeer beperkte budget dat zij tot hun beschikking hadden vanuit werk, bijstand of studiefinanciering. Ook maakten zij zich zorgen over hun financiële situatie nadat ze 18 waren geworden.

Het tekort aan geschikte betaalbare huisvesting in combinatie met beperkte financiële middelen vergrootten de zorgen en de stressfactor bij deze jongeren.

Huidige situatie (o.b.v. uitkomsten gesprekken)

Jongeren tussen de 18 en 21 jaar hebben geen recht op een volledige bijstandsuitkering. Zij krijgen een uitkering van ongeveer een kwart van de “volwassennorm”. Het idee daarachter is dat jongeren op die leeftijd met minder geld toe kunnen omdat ouders nog een financiële onderhoudsplicht hebben. De jongerennorm is voor AMV's veelal te laag om aan hun behoeftes en financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Zij hebben geen ouders die hen (financieel) kunnen ondersteunen en veelal ook geen sociaal netwerk waar ze op kunnen terugvallen⁹.

Behalve hun eigen kosten voor levensonderhoud hebben zij vaak schulden door o.a. hun vluchtreis. Ook schulden door gok- en/of alcoholverslaving komt voor blijkt uit gevoerde gesprekken. Zij hebben weinig ruimte in hun budget. Problemen met geld kunnen zich gaan opstapelen en nieuwe schulden veroorzaken. Ook kunnen financiële problemen een katalysator vormen voor problemen op andere leefgebieden zoals huisvesting, schooluitval en naar de oppervlakte komen van (sluimerende) trauma's.

⁸ Besluit van College van B&W van 23 november 2021 om 29 huisjes aan de Jupiterkader tijdelijk in te zetten voor asielopvang minderjarigen.

⁹ Zie ook “Desnoods eet ik twee weken brood met pindakaas”, handreiking van het kennisinstituut inclusief samenleven (KIS) d.d. 10 februari 2021.

Er is via de gemeente financiële hulp beschikbaar vanuit het Jongeren Informatiepunt (JIP) Haaglanden en de Helpdesk Geldzaken. Zij kunnen jongeren desgevraagd helpen met hun financiën regelen en bieden bijvoorbeeld schuldhulpmaatjes.

Gewenste toekomstige situatie

De gemeente zou de jongerennorm standaard op moeten hogen naar de volwassenennorm voor voormalig AMV's tussen de 18 en 21. Daarnaast zou de gemeente moeten zorgen voor meer en laagdrempeliger financiële begeleiding voor jongeren boven de 18, liefst door een door de jongere vertrouwd persoon.

De Nationale ombudsman, Kinderombudsman en Jeugdbondsman doen de gemeente aanbevelingen op dit punt.

Begeleiding

“Ik weet niet wie mijn huisarts en tandarts zijn. Toen ik 17 jaar was, ben ik een keer bij de huisarts geweest. Verder kom ik er nooit. Mocht ik een huisarts of tandarts nodig hebben, dan zou ik mijn begeleider van Vluchtelingenwerk bellen. Zij is als een soort van moeder voor mij.

Ik ervaar veel stress om maandelijks rond te kunnen komen. Ik heb geen hulp hoe om te gaan met deze stress.

Door de stress slaap ik slecht. Als de stress te veel wordt en mijn hoofd vol zit, moet ik soms naar buiten lopen. Ook zelfcontrole is moeilijk. Mijn situatie wordt steeds slechter en moeilijker. Soms denk ik dat overlijden beter is”.

Situatie in vorige onderzoek

Ten tijde van het vorige onderzoek waren er opstartproblemen bij het opzetten van begeleiding voor AMV'ers, zoals het 'de weg vinden' in de Nederlandse samenleving en het regelen van praktische en financiële zaken.

Daarnaast waren de psychische en praktische problemen van deze jongeren zwaarder dan verwacht. Gaandeweg bleek dat de jongeren langer en intensiever begeleiding nodig hadden dan van tevoren was ingeschat. Hierdoor bleef er weinig tijd over voor het opstellen van toekomstplannen of voor zwaardere problemen als traumaverwerking. Hier maakten de gemeente en Jeugdformaat zich zorgen over.

Huidige situatie (o.b.v. uitkomsten gesprekken)

Tot 18 jaar worden AMV's begeleid door Jeugdformaat. Sinds kort leveren zij ook een voortraject voor psychische hulpverlening. De

voogdij wordt tot 18 jaar geregeld vanuit NIDOS.

Na hun 18de jaar stopt de zowel de voogdij als de begeleiding. Dit terwijl bijna alle AMV's in meer of mindere mate dan nog steeds begeleiding nodig hebben bij het regelen van dagelijkse, financiële en praktische zaken, zoals het doen van belastingaangifte, aanvragen van bijstandsuitkering, toeslagen of studiefinanciering.

Veel AMV'ers hebben, ook na hun 18^e, daarnaast ook (nog) psychische begeleiding of GGZ-hulp nodig¹⁰, o.a. vanwege trauma's opgelopen tijdens hun vluchtroute en stress. Stress hangt veelal samen met het wennen aan de nieuwe omgeving en onzekerheid over hoe het met hun familie gaat.

Daarnaast voelen zij de psychologische druk vanuit hun familie om bijvoorbeeld gezinshereniging te regelen en geld naar de achtergebleven familie te sturen.

Maatwerk in begeleiding na het 18^e jaar kan door de gemeente geboden worden via de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), Participatiewet en/of Zorgverzekeringswet. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om via de gemeente Den Haag verlengde hulp en begeleiding aan te vragen indien dit nodig is.

¹⁰ Zie ook het onderzoek “Eritrese AMV's in Den Haag. Naar integrale ketensamenwerking voor een goede transitie van 18- naar 18+ door TNO (2020).

Dit is een opvolging van de aanbeveling uit het onderzoek van de gemeentelijke Jeugdbondsman uit 2017, om meer maatwerk te bieden in begeleiding.

Persoonlijke begeleiding is nodig en gewenst voor AMV's. De begeleider is op de hoogte van de persoonlijke situatie van de AMV en kan ervoor zorgen dat zij de juiste hulp krijgen en hen motiveren ook naar de hulpverlening toe te gaan.

Jongeren boven de 18 jaar die hulp en begeleiding zelf moeten regelen, krijgen in de praktijk niet altijd de hulp of begeleiding die zij wel nodig hebben.

Genoemde oorzaken:

- Wachlijsten voor psychische begeleiding en/of geestelijke gezondheidszorg.
- Er is geen standaard verlengde ondersteuning voor (continuering van) praktische en psychische begeleiding na 18 jaar.
- Na de 18de verjaardag hebben veel AMV's geen voorged en/of persoonlijke begeleider meer en is het de bedoeling dat jongeren zelf naar instanties toe gaan om hulp te vragen bij problemen. Dit gebeurt vaak niet.
- AMV's die na 18 jaar hulp nodig hebben bij het regelen van m.n. praktische en financiële zaken, hebben nu vaak meer hulp nodig dan wordt geboden door de verschillende instanties.

De huidige hulp op dit punt is veelal niet toereikend en/of sluit niet aan bij de behoefte van deze jongeren.

- Bij jongeren die (het continueren van) psychische begeleiding of GGZ-hulp zelf moeten regelen vanuit WMO en/of Zorgverzekeringswet loopt dit niet altijd goed. Onder andere omdat zij boven de 18 jaar een verplicht eigen risico moeten betalen voor zorgkosten, waarvoor zij geen financiële ruimte hebben.

AMV's vragen eerder om hulp als er sprake is van een vertrouwensband met de hulpverlener. Zij kennen bovendien de mogelijkheden van beschikbare praktische en psychische hulp vaak niet, weten vanwege bijvoorbeeld een taalbarrière niet de juiste hulp te vinden, zien niet in dat zij hulp nodig hebben, ervaren zij schaamte bij het vragen van hulp.

Ook hebben zij vaak geen vertrouwen in de gemeente en overheid of hebben al te veel andere dingen aan hun hoofd. De harde knip in begeleiding voor en na 18 jaar draagt daar niet aan bij.

Begeleiding die 'outreaching' is in plaats van dat jongeren het zelf moeten opzoeken werkt beter, zeker als de begeleider iemand is die zij al kennen. Betrokken en gesproken partijen geven daarom aan voorstander te zijn van (automatisch) standaard verlengde hulp en begeleiding na 18 jaar.

Gewenste toekomstige situatie

De aanbeveling uit het vorige onderzoek is opgevolgd en er is sprake van meer maatwerk bij begeleiding. Toch zijn er nog problemen en krijgen AMV's in de praktijk niet altijd de hulp, praktische of psychische begeleiding en geestelijke gezondheidszorg krijgen die zij wel nodig hebben.

Er zijn zorgen over het afbouwen van begeleidingstaken (door o.a. het JIT) en overheveling van deze taken naar standaard hulpkanalen binnen de gemeente zelf, nu AMV's aangeven deze kanalen niet te kennen en hier niet snel gebruik van te zullen maken. Zeker niet als zij zelf het initiatief moeten nemen.

Als AMV's naar verschillende loketten en personen binnen de gemeente moeten, ontstaat voor de jongeren een meer versnipperde situatie. Het risico bestaat dat als zij hierdoor (nog meer) afhaken en in een isolement komen of "uit het zicht" raken van de betrokken instanties en gemeente. Vooral bij jongeren met trauma.

Een standaard verlenging van hulp en begeleiding kan hier uitkomst bij bieden. Ook is het hiernaast belangrijk dat de jongere een duidelijk en eenduidig aanspreekpunt heeft om aan te kloppen voor hulp, het liefste een vertrouwd punt of persoon.

De Jeugdbudsmansluit op dit punt aan bij de aanbeveling van de Nationale ombudsman en Kinderombudsman in het rapport “Alleen volwassen worden” en doet daarnaast aanvullend nog (andere) aanbevelingen.

Onderwijs

“Soms heb ik zoveel aan mijn hoofd dat het niet lukt op school om de leerstof op te nemen. Soms begrijpen leerkrachten dit en soms niet. Vaak kennen zij de problemen niet. Maar schoolverzuim levert wel problemen op. Wat fijn was bij NIDOS is dat elke dag een begeleider langs kwam om te kijken of je wel naar school ging.”

Situatie in vorige onderzoek

Bij het opzetten van de ISK's (internationale schakelklassen) was er veel onduidelijkheid. Het niveau van de jongeren was erg verschillend en de taalbarrière was een probleem. Volgens de scholen schoot de begeleiding tekort en waren leerlingen slecht voorbereid op onderwijs in Nederland. Zij waren ook niet goed wegwijs in Nederland. Er was niet nagedacht over wat er moest gebeuren met AMV's boven de 17 jaar, waardoor snel doorstroom naar het MBO moest worden geregeld.

Huidige situatie (o.b.v. uitkomsten gesprekken)

Als een jongere wordt aangemeld is er een intake waarbij het niveau wordt ingeschat. De overdracht wordt als goed ervaren.

Er zijn schakelklassen voor verschillende niveaus waarna leerlingen kunnen doorstromen. Als de klassen te vol zitten of leerlingen niet mee kunnen komen in de schakelklassen is dit wel een probleem. Leerlingen moeten wachten, en als ze niet kunnen meekomen, zijn er niet veel opties behalve inburgeren en werken of een uitkering.

Voor sommige leerlingen zijn de schakelklassen onder hun niveau. Zij ervaren de taalbarrière als een obstakel om op hun eigen niveau te leren.

Omdat er veel verzuim is bij AMV's, is het belangrijk dat zij gestimuleerd worden te blijven studeren. Zij ervaren veel druk geld te verdienen voor achtergebleven familie en geven dan snel prioriteit aan werk boven school. Ook bestaat het risico dat zij lager worden ingeschat wat betreft niveau vanwege het niet goed beheersen van de Nederlandse taal.

Vanaf 2021 is de nieuwe Inburgeringswet ingegaan. Hierbij is een AMV tot 18 jaar leer- of kwalificatieplichtig, en daarna inburgeringsplichtig, waarvoor een vrijstelling geldt als de jongere een opleiding volgt. Bij inburgering wordt een gepersonaliseerd plan gemaakt, waarin de jongere een van drie routes kiest. Als zij bijstand ontvangen, worden zij tijdelijk financieel 'ontzorgd' door de gemeente. Het is nog niet bekend wat het effect van deze nieuwe wet is op de situatie van de jongeren.

Gewenste toekomstige situatie

Er is meer maatwerk in vergelijking met de situatie in het vorige onderzoek. De schakelklassen functioneren. Verzuim is nog steeds een probleem, en taalniveau is een belemmering voor inschaling op het juiste niveau. De impact van de nieuwe Inburgeringswet is nog onbekend.

De Jeugdbudsmans ziet geen reden voor een aanbeveling op dit punt.

Overgang 18-/18+

“Toen ik 18 jaar werd veranderde alles POEM! Zoek het maar uit. Ik kan geen dingen noemen die na zijn 18^e (wel) goed zijn gegaan. Ik moest alles zelf gaan regelen. Ik weet niet goed waar ik terecht moet voor hulp. Na mijn 18^e is alle hulp vanuit NIDOS gestopt. De Informatievoorziening is slecht en brieven zijn onduidelijk.”

Situatie in vorige onderzoek

De overdracht van onder 18 jaar naar boven 18 jaar wordt geregeld in een speciaal casusoverleg waarna warme overdracht tussen de organisaties moet plaatsvinden. Hiermee is opvolging gegeven aan de aanbeveling van de Jeugdbudsmans in het vorige onderzoek. Dit AMV-overleg heeft o.a. vanwege capaciteitsproblemen een tijdje stilgelegen.

Huidige situatie (o.b.v. uitkomsten gesprekken)
AMV's weten vaak weinig over de overgang van 18- naar 18+ en wat er door deze overgang voor hen zal veranderen qua huisvesting en financiën. AMV's weten vaak ook niet weten wie de zorg zal overnemen wanneer ze 18 worden. Bovendien zijn vaak meerdere zorgprofessionals betrokken bij één AMV. Het is voor de jongere moeilijk te begrijpen wie wat doet.

In de Regiovisie Jeugdhulp Haaglanden is vastgelegd om bij alle contracten met jeugdzorginstanties een voorwaarde op te nemen dat bij uitstroom van alle jongeren standaard een 16+ toekomstplan op te stellen.

De gemeente stimuleert en faciliteert het maken van toekomstplannen met jongeren en zorgaanbieders waarin de BIG-5 (support, wonen, werk en school, inkomen en schulden, zorg en ondersteuning) geregeld wordt in het toekomstplan. Bij toetsing om voor verlengde jeugdhulp in aanmerking komen, is het toekomstplan verplicht en in de contracten opgenomen¹¹.

Het AMV-casus overleg is onlangs weer opgestart door de gemeente. In dit overleg worden jongeren van 17,5 jaar en ouder individueel besproken en wordt per jongere een toekomstplan opgesteld om de overgang naar meerderjarigheid goed te laten verlopen.

Ook kan hier continuering van hulp en begeleiding na het 18^e jaar vroegtijdig worden besproken en afgesproken.

Gewenste toekomstige situatie
Aangezien AMV's vaak pas op latere leeftijd naar Nederland komen, moeten er (versneld) concrete toekomstplannen gemaakt worden voor wat de jongere nodig heeft, bijvoorbeeld door middel van een casuoverleg bij 17.5 jaar met alle betrokken partijen zodat direct bepaald kan worden wat een jongere nodig heeft en kan er gelijk afgestemd worden met de betreffende partij. De AMV'er is hier desgewenst zelf ook bij en er wordt over gecommuniceerd op een manier die past bij de leeftijd en leefwereld van de jongere. Hiermee kunnen onderlinge afspraken worden gemaakt en verduidelijkt. Eveneens kan dit dubbel werk voorkomen.

Hierbij is noodzakelijk dat binnen de gemeente een regievoerder wordt aangewezen, die samenwerkt met partijen (binnen en buiten de gemeente) die bij de AMV betrokken zijn.

De Jeugdbudsmansman sluit op dit punt aan bij de aanbeveling van de Nationale ombudsman en Kinderombudsman in het rapport "Alleen volwassen worden".

5. Aanbevelingen

De gemeentelijke Jeugdbudsmansman sluit zich aan bij de aanbevelingen uit het rapport van de Nationale Ombudsman en Kinderombudsman "Alleen volwassen worden" voor de situatie in de gemeente Den Haag:

- **Maak bij de overgang naar meerderjarigheid samen met de jongere en zijn of haar begeleider een toekomstplan voor alle levensgebieden (netwerk, wonen, school en werk, inkomen, welzijn en gezondheid) en werk integraal samen met andere partijen om het toekomstplan te realiseren.**

N.B. Om een integrale aanpak te realiseren op alle levensgebieden uit het toekomstplan is noodzakelijk dat binnen de gemeente een regievoerder wordt aangewezen, die samenwerkt met partijen (binnen en buiten de gemeente) die bij de AMV betrokken zijn.

- **Vul de bijstandsuitkering voor AMV's tot 21 jaar aan.**

¹¹ [Microsoft Word - RIS310611 Vijfde Voortgangsrapportage Maatschappelijke Opvang \(raadsinformatie.nl\)](#)

N.B. De ombudsmannen vinden dat – zolang het Rijk hier geen oplossing voor biedt – gemeenten een verantwoordelijkheid hebben om AMV's voldoende middelen te bieden om van rond te komen.

Aanvullend doet de Jeugdombudsman de volgende aanbevelingen:

- **Zorg blijvend voor voldoende en adequate opvang- en huisvestinglocaties voor (ex) AMV'ers en verbeter de doorstroom van en naar de KWE's**
- **Verleng begeleiding en opvang van AMV's tot 21 jaar, tenzij de AMV aangeeft hier geen gebruik van te willen maken.**
- **Zorg, indien nodig en gewenst, voor een proactieve, gespecialiseerde en meer intensieve praktische en financiële begeleiding voor AMV's boven de 18 jaar. Liefst door een door de AMV vertrouwd persoon.**
- **Waarborg daarnaast maatwerk, kwaliteit en toegang tot psychische begeleiding voor AMV's ook na 18 jaar, indien nodig en gewenst.**

- **Zorg bij de “warme overdracht” na 18 jaar worden, te alle tijden voor een vast en vertrouwd contactpersoon voor elke (ex-) AMV op wie hij of zij kan terugvallen en die een vinger aan de pols houdt.**
- **Zorg ervoor dat de AMV in begrijpelijke taal en op toegankelijke wijze weet waar hij of zij recht op heeft en terecht kan voor problemen, vragen en klachten¹².**
- **Zorg ervoor dat deze informatie ook toegankelijk en beschikbaar is voor alle hulpverleners en ambtenaren die bij AMV's betrokken zijn en/of hiermee te maken kunnen krijgen.**

6. Opvolging aanbevelingen

Ik verzoek u om mij binnen vier maanden een schriftelijke reactie te geven op dit vervolgonderzoek en de daarin genoemde aanbevelingen. Tevens verzoek ik u om mij binnen vier maanden een schriftelijke reactie te geven op het rapport van de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman 'Alleen volwassen worden', in het bijzonder op de aanbevelingen gericht aan de gemeente Den Haag.

Hoogachtend,

Yvette Nass

Jeugdombudsman Den Haag en
Leidschendam-Voorburg

¹² Zie hiervoor ook het onderzoek 'Samen 18 en vooruit' van het Straat Consulaat (2021).